

PRACOWNIA PROJEKTOWA

WALERIAN GROCHOWALSKI, UL. MOTTEGO 4A/3, 60-723 POZNAŃ

TEL. 600 48 44 66, FAX. 67 2618 364, E-mail: w_grochowalski@o2.pl

Prognoza

oddziaływania na środowisko Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja

Opracowanie aktualizacji

Pracownia Projektowo Wykonawcza „Archieko” inż. Walerian Grochowalski

Ul. Mottego 4A/3

60-723 Poznań

Poznań, czerwiec 2013

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. PODSTAWA FORMALNA	3
1.2. PODSTAWA PRAWNA	3
1.3. ZAKRES PROGNOZY	3
2. PRZEDMIOT PROGNOZY	5
2.1. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	5
2.2. ZAŁOŻENIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	6
2.3. ZASIĘG TERYTORIALNY MPR	7
2.4. PROJEKTY I ZADANIA PLANOWANE W RAMACH MPR	9
2.4.1. ZDEGRADOWANE OBSZARY MIEJSKIE, KTÓRYCH REWITALIZACJA BĘDZIE WSPIERANA PRZEZ MIASTO POZNAŃ POPRZEC SYSTEMATYCZNE DZIAŁANIA AKTYWIZUJĄCE INTEGRUJĄCE SPOŁECZNOŚCI MIEJSKIE ORAZ KOMUNALNE PROJEKTY INWESTYCYJNE	9
2.4.2. ZDEGRADOWANE OBSZARY MIEJSKIE, POPRZEMYSŁOWE I POWOJSKOWE, KTÓRYCH REWITALIZACJA MOŻE BYĆ WSPARTA PRZEZ INICJATYWĘ JESSICA I MIASTO POZNAŃ POPRZEC WYBRANE PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNE I INWESTYCYJNE	10
2.5. POWIĄZANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
3. STAN ŚRODOWISKA MIASTA POZNANIA	23
3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA MIASTA	23
3.2. KLIMAT	24
3.3. JAKOŚĆ POWIETRZA	25
3.3.1. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ	26
3.3.2. GŁÓWNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W MIEŚCIE	27
3.4. WODY POWIERZCHNIOWE	27
3.5. WODY PODZIEMNE	30
3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	31
3.7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	33
3.8. GOSPODARKA ODPADAMI	34
3.9. OBSZARY CHRONIONE I SIEĆ NATURA 2000	34
3.10. ZABYTKI	37
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI MPR, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	38
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA MPR, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA MPR	40
5.1. DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE	40

5.2. DOKUMENTY WSPÓLNOTOWE	42
5.3. DOKUMENTY KRAJOWE	43
5.4. PODSUMOWANIE	45
6. CECHY OBSZARU REWITALIZOWANEGO	46
7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W MPR	55
8. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	56
8.1. ETAP REALIZACJI ZADAŃ	63
8.1.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	63
8.1.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	63
8.1.3. HAŁAS	64
8.1.4. ROŚLINNOŚĆ	64
8.1.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	65
8.1.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	66
8.1.7. ODPADY	66
8.1.8. KLIMAT	67
8.1.9. KRAJOBRAZ	67
8.1.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	68
8.1.11. ZASOBY NATURALNE	68
8.1.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	68
8.1.13. LUDZIE	68
8.2. ETAP EKSPLOATACJI	69
8.2.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	69
8.2.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	69
8.2.3. HAŁAS	70
8.2.4. ROŚLINNOŚĆ	71
8.2.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	71
8.2.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	71
8.2.7. ODPADY	72
8.2.8. KLIMAT	72
8.2.9. KRAJOBRAZ	72
8.2.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	73
8.2.11. ZASOBY NATURALNE	73
8.2.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	73
8.2.13. LUDZIE	73
8.3. FAZA LIKWIDACJI	74
8.3.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	74
8.3.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	74
8.3.3. HAŁAS	75
8.3.4. ROŚLINNOŚĆ	75
8.3.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	76
8.3.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	76

8.3.7. ODPADY	77
8.3.8. KLIMAT	78
8.3.9. KRAJOBRAZ	78
8.3.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	78
8.3.11. ZASOBY NATURALNE	79
8.3.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	79
8.3.13. LUDZIE	79
9. OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	80
9.1. FAZA BUDOWY	80
9.2. FAZA EKSPLOATACJI	81
9.3. FAZA LIKWIDACJI	83
10. PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ SKUMULOWANYCH LUB TRANSGRANICZNYCH	86
11. SKUTKI BRAKU REALIZACJI MPR DLA ŚRODOWISKA	87
12. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI MPR	88
13. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	90
14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	91
15. ZAŁĄCZNIKI	96

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWA FORMALNA

Podstawę formalną niniejszego opracowania p.n. *Prognoza oddziaływania na środowisko Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* stanowi zlecenie Pracowni Projektowo Wykonawczej „Archieko” inż. Walerian Grochowalski z Poznania.

1.2. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy jest art. 46 **Ustawy** z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami)*. Artykuł ten nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. programów w dziedzinie transportu, gospodarki wodnej, turystyki i wykorzystania terenu) opracowywane przez organy administracji.

Przez strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zapisy **Ustawy** o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko są przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień **Dyrektywy 2001/42/WE** z 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

1.3. ZAKRES PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 **Ustawy** o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z **Ustawą** prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. Zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2. Określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego

dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Określać, analizować i oceniać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

2. PRZEDMIOT PROGNOZY

Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja (MPR) znajduje się obecnie w fazie opracowywania. Niniejszy dokument jest prognozą oddziaływania na środowisko pełnej wersji tego dokumentu, która będzie poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja, jako Lokalny Program Rewitalizacji, stanowi element realizacji działań, których zasadniczym celem jest odnowa przestrzenna zdegradowanych obszarów miejskich, ich ożywienie gospodarcze i społeczne, m.in. poprzez zwiększenie potencjału kulturalnego i turystycznego, a także nadanie zdegradowanym terenom i obiektom nowych funkcji.

Dotychczasowe formalne projekty rewitalizacyjne w krajach UE były przedmiotem dedykowanego programu URBAN. Od 2004 r. rewitalizacja stała się częścią głównego nurtu priorytetów i działań programów Funduszy Strukturalnych. W Polsce działania z zakresu rewitalizacji w latach 2004-2006 stanowiły element realizacji działania 3.3 ZPORR „Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne” w ramach priorytetu 3: „Rozwój lokalny”. Od roku 2007 r. w województwie wielkopolskim obowiązuje Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 (WRPO). Obszar interwencji WRPO wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Realizacja tego programu, zawierającego sześć osi priorytetowych, finansowana jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków krajowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Pomoc Wspólnoty przeznaczona będzie na działania mające na celu promocję konkurencyjności i tworzenie miejsc pracy. Miejski Program Rewitalizacji stanowić będzie element realizacji dwóch działań w ramach Priorytetu IV WRPO – Rewitalizacja obszarów problemowych: działania 4.1. Rewitalizacja obszarów miejskich oraz działania 4.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów przemysłowych i powojennych.

MPR jest próbą kompleksowego podejścia do rozwiązania problemów przestrzennych, społecznych i gospodarczych wyodrębnionego obszaru Poznania. Mieszkańcy miasta są głównymi beneficjentami planowanych do realizacji działań, w części ich projektodawcami, a w założeniach również współwykonawcami. Stanowi to swoisty „efekt dodany” procesu rewitalizacji – wspólnej pracy wszystkim zaangażowanych podmiotów zjednoczonych w dążeniu do jednego celu – zrównoważonego rozwoju Poznania.

2.1. CELE MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Próby rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, ujęte w ramy programowe, rozpoczęto się w Poznaniu na początku 2005 roku, gdy władze miasta przystąpiły do opracowania i wdrożenia Miejskiego Programu Rewitalizacji (MPR). W pierwszym etapie, wybrano jako obszar pilotażowy historyczną dzielnicę Śródkę. W drugiej edycji programu teren ten powiększono o Ostrów Tumski i Chwaliszewo oraz o obszar położony poza ścisłym centrum, w bezpośrednim sąsiedztwie Międzynarodowych Targów Poznańskich, w dwóch śródmiejskich dzielnicach przyłączonych do miasta w XIX wieku, tj. Jeżycach i Łazarzu. Na tych terenach, przedsięwzięcia rewitalizacyjne były prowadzone w czterech sferach tj. poprzez:

- działania aktywizujące i integrujące społeczności miejskie – na Śródcie, Chwaliszewie i Jeżycach,
- drobne usprawnienia – głównie na Jeżycach i Chwaliszewie,
- inwestycje publiczne – na Śródcie, Chwaliszewie i Ostrowie Tumskim (w fazie przygotowawczej),
- oraz remonty zasobów mieszkaniowych – głównie na Łazarzu i w skromnym zakresie na Śródcie.

Na Łazarzu, widoczne zmiany jakościowe w zasobach mieszkaniowych są efektem (synergicznym) intensywnych działań remontowych prowadzonych równocześnie zarówno przez Miasto Poznań jak i przez prywatnych właścicieli (m.in. City Park). Na pozostałych terenach, dominująca własność prywatna uniemożliwiła Miastu finansowe wsparcie zmian jakościowych w zasobach mieszkaniowych. Jednak tereny te były w szerokim zakresie

poligonem działań integracyjno–aktywizujących, a w nieco mniejszym stopniu inwestycji publicznych. W odniesieniu do definicji rewitalizacji w/w przedsięwzięcia nie składają się na kompleksowy proces rewitalizacji. Do głównych przyczyn tego stanu rzeczy należą:

- zbyt skromne środki finansowe na rewitalizację, a w tym przede wszystkim przeznaczone na likwidację wieloletniej luki remontowej starych zasobów budowlanych z uwzględnieniem dużego odsetku własności prywatnej,
- prawo na poziomie krajowym niesprzające odnowie miast przede wszystkim w zakresie: ochrony interesów uczestników procesów rozwojowych przed negatywnymi skutkami ekonomicznymi i społecznymi oraz szeroko rozumianej polityki miejskiej, w tym integracji planowania i zarządzania rozwojem miast w duchu Karty Lipskiej.

W opisaną powyżej sytuację, procesom rozwojowym towarzyszą zjawiska gentryfikacji o różnych odcieniach, które są najbardziej dokuczliwie odczuwane tam, gdzie nie ma możliwości naprawy jakości zasobów mieszkaniowych.

Tak więc, mimo upływu ponad dwudziestu lat od rozpoczęcia transformacji ustrojowej, niezmiennie istnieją poważne bariery dla procesów odnowy miast w Polsce, a szczególnie ich obszarów śródmiejskich. Jednocześnie, obok tego zjawiska, dystrybuowane są środki z funduszy UE przeznaczone na te cele.

W związku z ogłoszonym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego konkursem na dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Działanie 4.2 WRPO), w marcu 2010 r. został uchwalony Miejski Program Rewitalizacji dla obszarów przemysłowych i powojennych, w celu umożliwienia pozyskania przez potencjalnych beneficjentów (różnego rodzaju podmioty, w tym prywatne) dofinansowania na rewitalizację tych obszarów.

Aktualny dokument *Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* został opracowany i uchwalony w celu:

- kontynuowania przedsięwzięć rozpoczętych pod wpływem ZPORR na lata 2004–2006,
- wykorzystania doświadczeń dotychczasowej realizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Poznania,
- umożliwienia uzyskania przez beneficjentów także pożyczek dzięki Inicjatywie JESSICA na realizację projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanych obszarach miejskich (Działanie 4.1 WRPO),
- połączenia dokumentów dotyczących działań na obszarach miejskich (Działanie 4.1 WRPO) i na obszarach przemysłowych i powojennych (Działanie 4.2 WRPO) w jedną spójną całość.

2.2. ZAŁOŻENIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Ze względu postawione cele opracowania i uchwalenia aktualnej edycji:

- *Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* pozostaje programem wieloletnim, krocącym, okresowo uzupełnianym i aktualizowanym w zakresie uwarunkowań i zadań przewidywanych na kolejne lata kalendarzowe ze szczególnym ukierunkowaniem na:
  - o rozszerzenie działań integracyjnych i aktywizujących różnorakie społeczności miejskie na rzecz budowy porozumień rozwiązujących lokalne problemy,
  - o podniesienie roli drobnych usprawnień dla poprawy jakości życia lokalnych społeczności,
  - o kontynuację rozpoczętych przeobrażeń obszarów objętych wcześniej MPR z dostosowaniem (ograniczeniem) zasięgu tych obszarów do realiów prawno–organizacyjnych i finansowych,
  - o umożliwienie wykorzystania środków finansowych unijnej Inicjatywy Jessica;
  - o zbieranie doświadczeń i tworzenie zrębów rewitalizacji miast w Polsce.
- *Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* ma charakter ramowy, ze względu na swoją specyfikę i uwarunkowania powinien być realizowany i uszczegółowiany na bieżąco poprzez konkretyzowanie w szerokim partnerstwie zadań operacyjnych odpowiadających na lokalne problemy,

- istotnym elementem planowania i wdrażania *Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* jest partnerstwo i współdziałanie samorządu terytorialnego, społeczności lokalnej oraz innych partnerów (m.in. organizacji społecznych, gospodarczych i pozarządowych) zaangażowanych w działania rewitalizacyjne na danym obszarze; MPR nie może być kontynuowany bez takiego partnerstwa;
- w *Miejskim Programie Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja*, w procesie realizacji zadań rewitalizacyjnych przewiduje się wykorzystanie trzech rodzajów środków finansowych:
  - o publicznych, własnych – pozyskiwanych przez projektodawców sfery publicznej, w tym Miasto Poznań,
  - o publicznych, zewnętrznych – pozyskiwanych z budżetu państwa i funduszy europejskich,
  - o prywatnych – pozyskiwanych z kapitału prywatnego zarówno krajowego, jak i zagranicznego, poprzez tworzenie odpowiedniego klimatu do inwestowania w sposób zgodny z założeniami projektu rewitalizacji,
- horyzont planowania *Miejskiego Programu Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* obejmuje perspektywę finansową UE na lata 2007 – 2013. Zakłada się jednak, że z racji stojących przed programem zadań oraz specyfiki działania mechanizmu Inicjatywy JESSICA, horyzont planowania będzie w tym zakresie znacznie dłuższy. Zakończenie realizacji projektów przewidywane jest w okresie 20-25 lat.

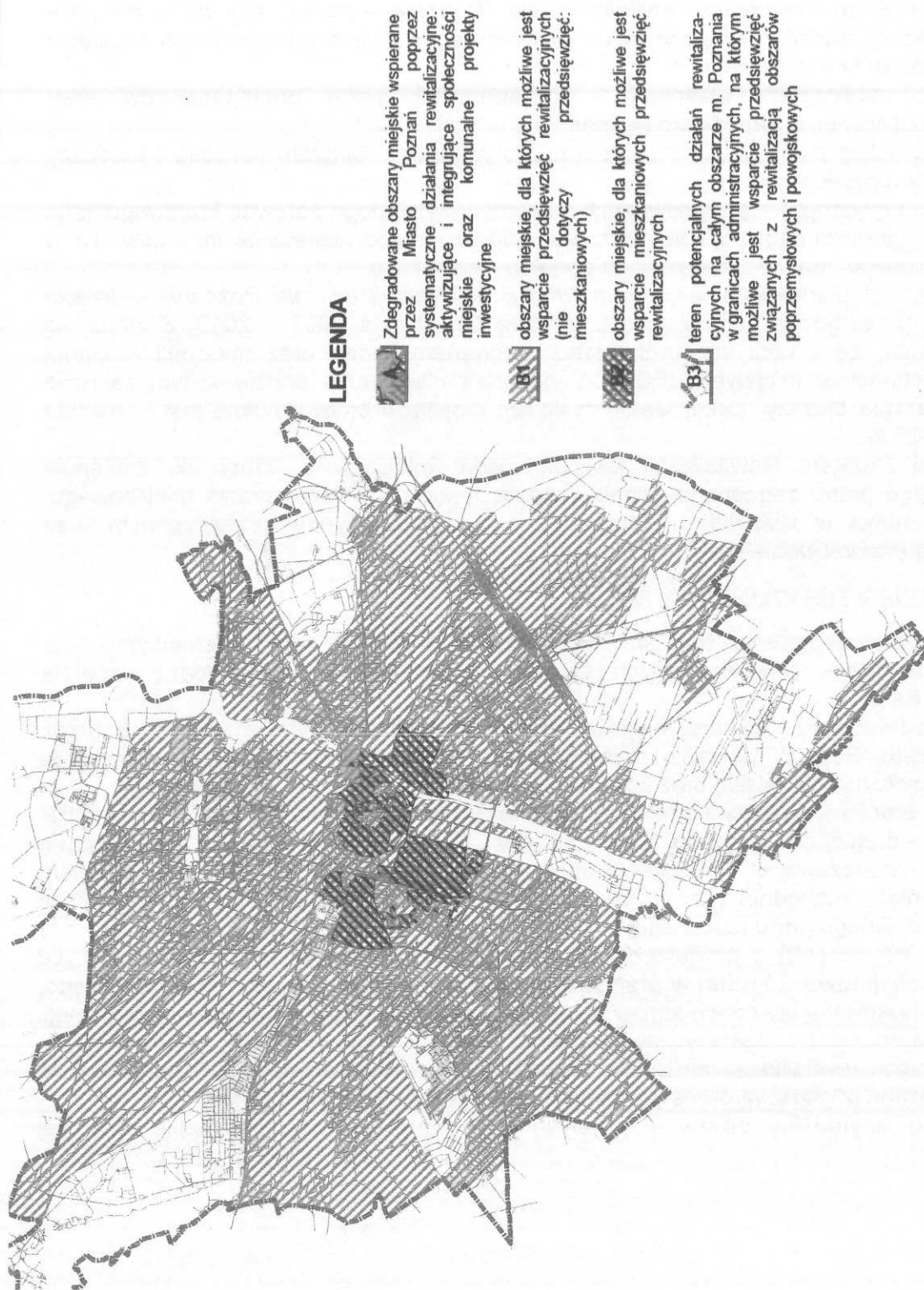
Miejski Program Rewitalizacji jest przepisem miejscowym, który nie zastępuje miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – tj. aktu prawa miejscowego, o którym mowa w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w Ustawie Prawo Budowlane.

2.3. ZASIĘG TERYTORIALNY MPR

W *Miejskim Programie Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja* wyznaczono dwie sfery wsparcia działań rewitalizacyjnych. Określają one w sposób ogólny formę wsparcia tych działań. Są to:

- zdegradowane obszary miejskie, których rewitalizacja będzie wspierana przez Miasto Poznań poprzez systematyczne działania aktywizujące i integrujące społeczność miejskie oraz komunalne projekty inwestycyjne; są to obszary:
  - **Śródka – Ostrów Tumski – Chwaliszewo (A1)**, o powierzchni 87,2 ha (w MPR – drugiej edycji było to 154,9 ha), w granicach pomiędzy: linią kolejową Poznań – Warszawa, ul. Podwale, ul. Jana Pawła II, rzeką Cybiną, w tym. tzw. „kanałem ulgi”, zachodnią granicą tzw. Starego Koryta Warty oraz zachodnią granicą dawnego portu rzecznego,
  - **Jeżyce (A2)** o powierzchni 29,7 ha (w MPR – drugiej edycji obszar Jeżyce obejmował 25,6 ha) w granicach pomiędzy: ul. Dąbrowskiego, Kraszewskiego, Bukowską oraz zachodnimi granicami parceli zlokalizowanych przy ulicy Polnej.
- zdegradowane obszary miejskie oraz obszary przemysłowe i powojkowe, których rewitalizacja może być wsparta przez Inicjatywę Jessica i przez Miasto Poznań poprzez wybrane przedsięwzięcia społeczne i inwestycyjne.

Zasięg terytorialny obszarów objętych MPR zamieszczono na mapie zbiorczej (rysunek 1).

Rysunek 1. Obszary objęte Miejskim Programem Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja

2.4. PROJEKTY I ZADANIA PLANOWANE W RAMACH MPR

2.4.1. ZDEGRADOWANE OBSZARY MIEJSKIE, KTÓRYCH REWITALIZACJA BĘDZIE WSPIERANA PRZEZ MIASTO POZNAŃ POPRZEC SYSTEMATYCZNE DZIAŁANIA AKTYWIZUJĄCE INTEGRUJĄCE SPOŁECZNOŚCI MIEJSKIE ORAZ KOMUNALNE PROJEKTY INWESTYCYJNE

Wyznaczenie tej strefy jest rezultatem założenia kontynuacji uchwalonych w 2006 i 2010 r. trzech dokumentów Miejskiego Programu Rewitalizacji, a sposób jej wyznaczenia tj. ograniczenie zasięgu obszarów objętych wsparciem Miasta w MPR drugiej edycji jest efektem nowych uwarunkowań finansowania rewitalizacji. Wynika to z faktu, że wdrażanie zaktualizowanego programu będzie się odbywać w warunkach kryzysu gospodarczego, z ew. pomocą, wynikającego z WRPO, mechanizmu kredytowania JESSICA, a nie jak dotychczas, mechanizmu bezzwrotnego dofinansowywania projektów. Strefa ta obejmuje następujące obszary:

- **Śródka – Ostrów Tumski – Chwaliszewo (A1)** o powierzchni 87,2 ha (w MPR – drugiej edycji było to 154,9 ha), w granicach pomiędzy: linią kolejową Poznań – Warszawa, ul. Podwale, ul. Jana Pawła II, rzeką Cybiną, w tym. tzw. „kanałem ulgi”, zachodnią granicą tzw. Starego Koryta Warty oraz zachodnią granicą dawnego portu rzecznego,
- **Jeżyce (A2)** o powierzchni 29,7 ha (w MPR – drugiej edycji obszar Jeżyce obejmował 25,6 ha) w granicach pomiędzy: ul. Dąbrowskiego, Kraszewskiego, Bukowską oraz zachodnimi granicami parceli zlokalizowanych przy ulicy Polnej.

Na w/w obszarach, podobnie jak dotychczas, Miasto będzie wspierać rewitalizację organizacyjnie i finansowo poprzez systematyczną pomoc udzielaną Radom Osiedli, Stowarzyszeniom itd. w zakresie:

- przedsięwzięć aktywizujących i integrujących społeczność miejskie poprzez działania kulturalne, edukacyjne, informacyjne, konsultacyjne itp.,
- działań organizacyjnych, programistycznych, planistycznych i projektowych,
- drobnych usprawnień i działań porządkowych.

➤ komunalnych przedsięwzięć inwestycyjnych,

W zakresie działań integrujących i aktywizujących społeczność miejską, planuje się:

- Śródka, Ostrów Tumski, Chwaliszewo, Jeżyce – kontynuację działań typu:
  - spotkania sąsiedzkie (np. obchody Europejskiego Święta Sąsiadów),
  - akcje promujące lokalne wartości,
  - imprezy kulturalne i artystyczne (np. Festiwal Ethno Port Poznań),
  - akcje edukacyjne i informacyjne,
  - warsztaty generujące pomysły i przygotowujące dobry klimat dla inwestycji.
- Śródka Chwaliszewo, Jeżyce – prowadzenie działań typu odmień swoje podwórko dla poprawy otoczenia materialnego i społecznego środowiska mieszkaniowego,
- Śródka – prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego przy ul. Rynek Śródecki 3,

W zakresie działań organizacyjnych, programistycznych, planistycznych i projektowych planuje się:

- Opracowanie, uzgodnienie, konsultowanie i uchwalenie Miejskiego Programu Rewitalizacji 3 edycji,
- Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów: Śródka, Ostrów Tumski, Chwaliszewo, Stara Gazownia.

W zakresie działań związanych z drobnymi usprawnieniami i działaniami porządkowymi planuje się:

- akcje drobnych usprawnień w zakresie naprawy oświetlenia, naprawy elementów zagospodarowania terenów publicznych, porządkowania zieleni i parkowania samochodów, sprzątania ulic – Śródka, Ostrów Tumski, Chwaliszewo i Jeżyce.

W zakresie przedsięwzięć inwestycyjnych planuje się:

- budowa Interaktywnego Centrum Historii Ostrowa Tumskiego na Śródce, które ma stać się jedną z głównych atrakcji turystycznych Poznania i jednocześnie jest

sposobem wprowadzenia nowych, turystycznych funkcji na Śródkę – działanie inwestycyjne obejmuje budowę:

- budynku centrum wraz z zagospodarowaniem najbliższego otoczenia,
  - parkingu dla zorganizowanych wycieczek autokarowych przy ul. Bydgoskiej,
  - 1 etap budowy bulwaru na prawym brzegu rzeki Cybiny na odcinku od budynku Centrum Historii do Mostu bpa Jordana,
  - renowację i modernizację ul. Gdańskiej.
- 2 etap budowy bulwarów na prawym brzegu rzeki Cybiny na odcinku od mostu bpa Jordana wzdłuż rzeki i kanału Cybiny w kierunku kampusu Politechniki Poznańskiej,
- kontynuowanie odbudowy mostu bpa Jordana poprzez remonty ulic na Śródcie w celu pobudzenia działalności usługowej,
- renowacja i modernizacja ul. St. Staszica wraz z budową miejsc postojowych wzdłuż ulicy oraz ożywienie gospodarcze tej ulicy,
- renowacja kamienic miejskich – Śródka, Jeżyce, przy ul. Ostrówek 6, Matejki 53, Matejki 59, Dąbrowskiego 116, Dąbrowskiego 120,
- renowacja ulic historycznego układu Śródk (Traktu Królewsko–Cesarskiego) – ul. Ostrówek, Śródka, Filipińska, Rynek Śródecki, Bydgoska, wraz z przebudową miejsc parkowania,
- porządkowanie i przebudowa przestrzeni publicznej południowej części starego koryta Warty w Chwaliszewie obejmujące:
- trwałą likwidację miejsc dzikiego parkowania,
  - przekazanie terenu pod stały zarząd,
  - porządkowanie istniejącej zieleni,
  - budowę tymczasowego centrum sztuki Pawilonu Nowa Gazownia wraz z doprowadzeniem przyłączy – energetycznego, wodnego i kanalizacyjnego,
  - zagospodarowanie terenu otaczającego w/w pawilon przez nasadzenie drzew i ustawienie ławek parkowych,
  - wybudowanie placu wraz z placem zabaw dla dzieci przy w/w pawilonie,
  - wyeksponowanie murów oporowych,
  - okresowe wprowadzenie atrakcyjnych funkcji np. lodowiska,
  - systematyczne sprzątanie i dbanie o teren jako obszar zieleni publicznej,
  - realizacja projektu Centrum Kultury i Biznesu Nowa Gazownia, Inkubator przedsiębiorczości w dawnej hali filtrów.

2.4.2. ZDEGRADOWANE OBSZARY MIEJSKIE, POPRZEMYSŁOWE I POWOJSKOWE, KTÓRYCH REWITALIZACJA MOŻE BYĆ WSPARTA PRZEZ INICJATYWĘ JESSICA I MIASTO POZNAŃ POPRZEZ WYBRANE PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNE I INWESTYCYJNE

Sposób wyznaczenia tej strefy wynika z zasad finansowania określonych przez EBI i BGK. Strefa ta obejmuje:

- obszary położone na terenie śródmieścia, na których możliwe jest wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych (nie dotyczy przedsięwzięć: mieszkaniowych oraz związanych z rewitalizacją terenów przemysłowych i powojkowych) – **B1**,
- obszar obejmujący teren śródmieścia, na którym możliwe jest wsparcie przedsięwzięć związanych z rewitalizacją terenów przemysłowych i powojkowych – **B2**,
- obszar potencjalnych działań rewitalizacyjnych na całym obszarze miasta w granicach administracyjnych, na którym możliwe jest wsparcie przedsięwzięć związanych z rewitalizacją obszarów przemysłowych i powojkowych – **B3**,

Na ww. obszarach rewitalizacja może być wspierana:

- poprzez inicjatywę JESSICA w formie pożyczek udzielanych przez Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich (BGK) na wybrane projekty o komponentach komercyjnych i społecznych z uwzględnieniem podziału na 3 kategorie obszarów wyznaczonych,

- przez Miasto Poznań poprzez wybrane działania aktywizujące i integrujące społeczności miejskie oraz komunalne projekty inwestycyjne.

Działania Miasta Poznania mogą mieć charakter:

- **interwencyjny** jak w przypadku akcji „Odmień swoje podwórko” prowadzonej w 2010 r. na Jeżycach lub
- **kompleksowy**, integrujący i koordynujący wszystkie rodzaje przedsięwzięć w celu osiągnięcia zamierzonych celów.

W stosunku od działań interwencyjnych, działania kompleksowe wymagają: skoncentrowania dużych środków organizacyjnych i finansowych na wyznaczonym obszarze, dobrej koordynacji międzysektorowej, dobrze zorganizowanej i rzetelnie realizowanej partycypacji społecznej oraz konsekwentnej polityki finansowej i organizacyjnej.

Obszary poprzemysłowe i powojkowe potencjalnie objęte działaniami rewitalizacyjnymi (B3) zostały wymienione w załączniku 1.

2.5. POWIĄZANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategiczne podejście do planowania działań prorozwojowych, w tym i rewitalizacyjnych wymaga szerokiej analizy dokumentów programowych na poziomie zarówno lokalnym, ale i krajowym czy regionalnym. Uwzględniając te uwarunkowania, uzasadnione jest, aby założenia Miejskiego Programu Rewitalizacji (MPR) były sformułowane w szerokim kontekście kierunków rozwojowych, określonych w następujących dokumentach planistycznych:

a) na poziomie europejskim:

- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007–2013

Dokument ten wyraźnie podkreśla istotę i znaczenie działań rewitalizacyjnych, które zmierzają do poprawy sytuacji miejskich obszarów kryzysowych poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców, a także ograniczają nadmierny rozwój przestrzenny miast oraz stwarzają warunki niezbędne do zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

- Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Dokument ten podkreśla potrzebę opracowania strategii zintegrowanego rozwoju miejskiego, przy uwzględnieniu aspektu ekonomicznego, społecznego i ekologicznego, a także wymiaru zdrowotnego i kulturowego oraz zdolności instytucjonalnych państwa. Ponadto, prowadzenie polityki zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich winno uwzględniać warunki i potrzeby lokalne oraz zasadę pomocniczości.

- Nowa Karta Ateńska

Dokument ten przedstawia wizję miast, które:

- zachowują bogactwo i zróżnicowanie kulturowe wynikające z ich długiej historii i umiejętnie łączą swą teraźniejszość i przyszłość z przeszłością,
- są powiązane w sieci o wielorakim znaczeniu i funkcji,
- są twórcze i konkurencyjne, ale jednocześnie są zdolne do współpracy i wzajemnie się uzupełniają,
- przyczyniają się w decydującym stopniu do dobrobytu i wygodnego życia ich mieszkańców,
- łączą harmonijnie środowisko zurbanizowane ze środowiskiem przyrodniczym.

Wizja ta wyraża się w koncepcji miasta spójnego – charakteryzującego się zarówno historyczną ciągłością, jak i spójnością społeczną, ekonomiczną, środowiskową oraz syntezą przestrzenną.

Karta Ateńska opisuje również problemy i wyzwania, z którymi borykają się współcześnie miasta europejskie oraz przedstawia system wartości, którym powinni kierować się urbaniści pełniący funkcje twórców planów, doradców politycznych, mediatorów, administratorów, naukowców i pracowników naukowych.

b) na poziomie krajowym:

➤ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013

Dokument ten wyraźnie podkreśla rolę i znaczenie działań rewitalizacyjnych w kształtowaniu spójności ośrodków miejskich, stanowiących motory rozwoju regionalnego. Działania te, prowadzone w sposób kompleksowy, winny być ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, kształtowanie ładu przestrzennego i ożywienie gospodarcze miast oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dążenia te znajdują odzwierciedlenie w założeniach Miejskiego Programu Rewitalizacji.

➤ Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest dokumentem mającym na celu rozwój zasobów ludzkich i poprawę jakości oraz efektywności systemu edukacji, prowadzące do zwiększenia spójności społecznej i podnoszenia poziomu zatrudnienia w regionach. Cel ten obejmuje następujące cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce,
- upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy,
- zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania prawa i polityk, świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa,
- wzrost spójności terytorialnej.

W ramach programu realizowane są między innymi projekty związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, biernych zawodowo i dyskryminowanych na rynku pracy. Program Operacyjny Kapitał Ludzki wpisuje się w cele MPR i może być wykorzystany jako jeden z instrumentów realizujący je w zakresie działań związanych ze społecznym aspektem rewitalizacji.

➤ Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015, stanowi nadrzędny dokument strategiczny, określający cele i priorytety polityki rozwoju. SRK przedstawia wizję Polski w 2015 r. jako kraju o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy. Urzeczywistnienie tej wizji jest nierozdzielnie związane z realizacją sześciu następujących priorytetów:

- wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
- rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Wszystkie spośród wymienionych osi priorytetowych, z wyłączeniem priorytetu skoncentrowanego wokół rozwoju obszarów wiejskich, znajdują odzwierciedlenie w celach MPR. Ponadto, w SRK podkreślona została potrzeba ukierunkowania inwestycji mieszkaniowych na działania rewitalizacyjne.

➤ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Strategicznym celem polityki regionalnej, określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów

rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cel ten realizowany jest do 2020 roku poprzez trzy cele szczegółowe:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Konkurencyjność regionów w znacznym stopniu kreowana jest przez ich główne ośrodki miejskie. Wspieranie stolic regionów przyczynia się więc do wzmacniania siły i konkurencyjności całych regionów. W ostatnich latach obserwuje się jednak w miastach wzrost liczby obszarów koncentrujących negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego podkreśla, że jednym z głównych wyzwań polityki regionalnej w odniesieniu do tego typu skoncentrowanych problemów rozwojowych jest znalezienie odpowiednich instrumentów wspomagania kompleksowej rewitalizacji i restrukturyzacji oraz uwzględnienie, w zakresie polityki regionalnej, działań dotychczas utożsamianych z polityką miejską. Dokument podkreśla, że dobrze prowadzona rewitalizacja jest szansą rozwojową zarówno miast, jak i całych regionów.

c) na poziomie wojewódzkim:

- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2007–2013

Program jest instrumentem realizującym działania prowadzące do zmniejszenia dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych na terenie Wspólnoty. Głównym celem realizowanym przez program jest wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia. Cel ten ma zostać zrealizowany poprzez:

- poprawę warunków inwestowania,
- wzrost aktywności zawodowej mieszkańców,
- wzrost udziału wiedzy i innowacji w gospodarce regionu.

WRPO obejmuje siedem podstawowych osi priorytetowych:

- Konkurencyjność przedsiębiorstw,
- Infrastruktura o komunikacyjna,
- Środowisko przyrodnicze,
- Rewitalizacja obszarów problemowych,
- Infrastruktura dla kapitału ludzkiego,
- Turystyka i środowisko kulturowe,
- Pomoc techniczna.

Czwarta z nich jednoznacznie wskazuje na potrzebę realizacji działań rewitalizacyjnych, a jej głównym celem jest restrukturyzacja obszarów problemowych na rzecz wzrostu i zatrudnienia poprzez wsparcie terenów koncentrujących zjawiska kryzysowe lub posiadających niewykorzystany bądź częściowo wykorzystany potencjał.

MPR jest odpowiedzią na działania priorytetowe wskazane w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym.

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego jest dokumentem określającym zbiór wytycznych związanych z kierunkami rozwoju regionalnego do 2020 roku. W Strategii przyjęto podział celów, których realizacja przyczynić się ma do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju województwa wielkopolskiego.

Celem generalnym Strategii jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

Działania przewidziane w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji w wysokim stopniu są spójne z celami Strategii Rozwoju Województwa.

W zakresie pierwszego celu strategicznego – „Dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku”, MPR realizuje następujące cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi;
- 1.2. Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem;
- 1.3. Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych;
- 1.6. Wzmocnienie regionotwórczych funkcji aglomeracji poznańskiej jako ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim;
- 1.8. Restrukturyzacja obszarów oraz sektorów o niewłaściwym potencjale rozwojowym.

W zakresie drugiego celu strategicznego – „Zwiększenia efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa”, MPR wspiera dwa cele operacyjne:

- 2.2. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
- 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Ponadto, MPR jest spójny z trzecim celem strategicznym, ukierunkowanym na wzrost kompetencji mieszkańców i promocję zatrudnienia, poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- 3.2. Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia;
- 3.3. Rozwój przedsiębiorczości i promocja samo zatrudnienia.

W zakresie czwartego celu strategicznego, związanego ze wzrostem spójności i bezpieczeństwa społecznego, MPR jest spójny z pięcioma celami operacyjnymi:

- 4.2. Poprawa warunków mieszkaniowych,
- 4.3. Rozwój usług socjalnych,
- 4.4. Wzrost bezpieczeństwa,
- 4.5. Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych,
- 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

Dodatkowo, Miejski Program Rewitalizacji wpisuje się w cele horyzontalne Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wyłamujące się strukturze hierarchicznej celów, do których należą:

- 1. Ład przestrzenny,
- 2. Zrównoważony rozwój,
- 3. Społeczeństwo informacyjne,
- 4. Innowacje,
- 5. Integracja województwa z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą,
- 6. Równe szanse.

➤ Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010–2020

Regionalna Strategia Innowacji, będąca częścią projektu RIS Innowacyjna Wielkopolska, współfinansowana jest przez Komisję Europejską w ramach 5. Programu Ramowego Badań i Rozwoju Technologicznego UE. Dokument przedstawia wizję Wielkopolski, która:

- wykorzystuje tradycję oraz współczesny potencjał intelektualny i gospodarczy, dla tworzenia innowacyjnych podstaw rozwoju,
- uznaje innowacje za główny czynnik regionalnego wzrostu gospodarczo-społecznego,
- tworzy środowisko przyjazne innowacjom poprzez wspieranie:
  - o powstawania i rozwoju firm innowacyjnych,
  - o tworzenia nowoczesnych technologii w jednostkach sektora B+R i ich komercjalizacji,
  - o powstania płaszczyzny współpracy sektora nauki i edukacji z gospodarką,
- zdolna jest konkurować z innymi regionami europejskimi.

Dokument formułuje cztery podstawowe cele strategiczne:

- Integrację środowisk społeczno-gospodarczych na rzecz innowacji;

- Zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji;
- Wykorzystanie potencjału badawczego Wielkopolski dla wzrostu konkurencyjności gospodarki;
- Budowę nowoczesnej infrastruktury innowacyjnej.

Realizacja założeń MPR może przyczynić się do podniesienia jakości kapitału ludzkiego oraz infrastruktury, co stworzy korzystne warunki do rozwoju innowacyjności w Poznaniu – głównym ośrodku miejskim regionu

➤ Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim, obejmująca okres programowania 2007–2013, obejmuje obszary, rynki i produkty turystyczne, które odgrywają znaczącą rolę w rozwoju turystyki regionu i wymagają współpracy ponadlokalnej lub mogą podlegać interwencji publicznej.

Celem generalnym analizowanego dokumentu jest zwiększenie efektywności zrównoważonego wykorzystania potencjału kulturowego, przyrodniczego i społecznego Wielkopolski przez rozwój turystyki krajowej i zagranicznej, skutkujące lokalnym rozwojem gospodarczym oraz wzrostem poziomu życia ludności. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez wdrożenie sześciu następujących celów strategicznych:

- rozwój regionalnych i markowych produktów turystycznych,
- rozwój walorów turystycznych,
- jakość przestrzeni i rozwój infrastruktury turystycznej,
- rozwój regionalnego marketingu turystycznego,
- rozwój aktywności społecznej i kadr,
- rozwój branżowych struktur organizacyjnych.

MPR wpisuje się w wyżej wymienione cele strategiczne Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim.

b) na poziomie miejskim:

➤ Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030

Dokument przedstawia wizję Poznania – miasta metropolitalnego – o silnej gospodarce i wysokiej jakości życia, opierającym swój rozwój na wiedzy. Strategia Rozwoju Miasta Poznania zakłada realizację czterech kierunków rozwojowych: budowy nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki, zwiększenia znaczenia Poznania jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu, poprawy jakości życia mieszkańców miasta oraz rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania.

Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 zwraca uwagę na fakt, że miasto powinno dążyć do intensyfikacji wykorzystania przestrzeni oraz poprawy jej atrakcyjności poprzez ponowne zagospodarowanie obszarów zdegradowanych. Działania te mają szansę przyczynić się do zahamowania negatywnego trendu, jakim jest utrata funkcji miastotwórczych przez centrum Poznania.

Z punktu widzenia MPR kluczowe znaczenie mają następujące cele pośrednie analizowanego dokumentu:

- tworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego,
- zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania,
- wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania,
- przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne oraz rewaloryzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- humanizacja przestrzeni osiedlowej,
- rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

➤ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego Miasta Poznania

Studium, w swej kreacyjnej roli, jest dokumentem określającym kierunki rozwoju przestrzennego miasta. Głównym założeniem Studium jest kontynuacja i

rozwińnięcie Misji wynikającej z dotychczas obowiązującego Programu Strategicznego Rozwoju Miasta Poznania, przedstawiającej Poznań jako nowoczesną metropolię, przyjazne człowiekowi miasto możliwości. Tak sformułowana misja wyznacza zasadnicze kierunki w zagospodarowaniu przestrzennym miasta:

- rozwój funkcji metropolitalnych i podjęcie działań na rzecz podniesienia znaczenia Poznania w kraju i Europie,
- rozwój funkcji związanych z poprawą jakości życia w mieście, a także podjęcie działań na rzecz tej poprawy, zarówno w odniesieniu do mieszkańców, jak i inwestorów,
- stworzenie możliwości rozwoju atrakcyjnego i aktywnego centrum miasta,
- podjęcie działań zmierzających do przywrócenia funkcji śródmiejskich obszarom, które mimo centralnego położenia utraciły swe funkcje centrotwórcze,
- promowanie nowych potencjalnych miejsc lokalizacji funkcji centrotwórczych, wykorzystujących walory projektowanego układu komunikacyjnego miasta,
- promowanie pasm aktywizacji usługowo – produkcyjnej (w tym centrów technologiczno-logistycznych), które będą stanowić potencjalne tereny nowych miejsc pracy, głównie na terenach przy autostradowych, a także wzdłuż planowanej III ramy komunikacyjnej,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego – podjęcie działań zapobiegających zwiększaniu się migracji mieszkańców z miasta.

Cele zawarte w MPR wpisują się w kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Poznania.

➤ Miejska Strategia Polityki Społecznej

Dokument opiera się na zasadach ogólnych, do których należą zasady: pomocniczości (subsidiarności), solidaryzmu, sprawiedliwości i równej dostępności, współodpowiedzialności podmiotów, aktywnego uczestnictwa obywateli i partnerstwa (partycypacji społecznej), uniwersalizmu i selektywności w wyborze celów i działań, promowania profilaktyki przed interwencją, ciągłości działania, jawności i przejrzystości działania podmiotów.

Do celów głównych miejskiej polityki społecznej należą:

- funkcjonalna społeczność-zaradni obywatele,
- poprawa warunków i jakości życia mieszkańców,
- wzmacnianie potencjału społeczności, jej instytucji i zasobów,
- wzmacnianie potencjału jednostek/grup,
- wyprzedzanie zdarzeń i/lub minimalizowanie możliwych do przewidzenia ich skutków,
- przeciwdziałanie dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- koordynacja zadań polityki społecznej i ich włączanie w politykę ogólnomiejską.

W Miejskiej Strategii Polityki Społecznej określono również priorytet strategiczny, jakim są działania na rzecz dzieci i młodzieży oraz priorytety zadaniowe: ochronę standardu życia i poprawę warunków bytowych seniorów i osób niepełnosprawnych. Uzupełnieniem powyższych priorytetów powinno być podjęcie zadań w ramach programów adresowanych do osób i grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalnej.

Wskazane w Miejskiej Strategii Polityki Społecznej cele ogólne i strategiczne znajdują swoje odzwierciedlenie w założeniach i działaniach rewitalizacyjnych zawartych w MPR.

➤ Polityka Transportowa Poznania

Polityka Transportowa Poznania podkreśla fundamentalną rolę transportu dla prawidłowego rozwoju i sprawnego funkcjonowania miasta. Celem generalnym dokumentu jest osiągnięcie zrównoważonego systemu transportowego pod kątem gospodarczym, przestrzennym, ekologicznym i społecznym.

W Polityce Transportowej Poznania wyznaczone zostały także cele szczegółowe o charakterze transportowym i częściowe o charakterze poza transportowym, do których należą m.in.:

- zwiększenie efektywności systemu komunikacyjnego, w szczególności transportu zbiorowego,
- przeciwdziałanie zjawiskom i skutkom rosnącego zatłoczenia motoryzacyjnego oraz dążenie do poprawy standardów podróży,
- zapewnienie możliwości dojazdu, w tym określanie warunków dostępności za pomocą samochodu osobowego,
- utrzymanie i rekonstrukcja infrastruktury transportowej,
- kształtowanie zachowań komunikacyjnych mieszkańców, oddziaływanie na wybór środka lokomocji, w tym zmniejszenie udziału samochodu osobowego w podróżach, zwiększenie napełnienia samochodu, promowanie komunikacji zbiorowej oraz ruchu niezmotoryzowanego,
- poprawa dostępności do transeuropejskiej sieci transportowej (TEN),
- zwiększenie efektywności zarządzania systemem transportowym oraz racjonalizacja kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych,
- łagodzenie nierównomierności obsługi transportowej poszczególnych obszarów miasta,
- zapewnienie dostępności do systemu transportowego osobom niepełnosprawnym,
- pobudzenie aktywności podmiotów gospodarczych działających w sferze transportu zbiorowego,
- zapewnienie dostępności celów podróży-umożliwienie mieszkańcom partycypowania w różnych formach aktywności, wyrównanie szans w działaniu na rynku pracy i nauki,
- rozszerzenie zasięgu oddziaływania rynku miejskiego,
- usprawnienie pracy służb komunalnych,
- stymulowanie rozwoju gospodarczego i przestrzennego miasta,
- stymulowanie rozwoju turystyki,
- ochrona wartości naturalnych i kulturowych,
- współtworzenie ładu przestrzennego, oszczędność terenów miejskich,
- redukcja oddziaływań hałasu, emisji spalin, niedogodności funkcjonalnych z tytułu zatłoczenia, efektu bariery i rozcięcia więzi społecznych,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu w celu ochrony zdrowia i życia mieszkańców,
- stworzenie warunków dla partycypacji społecznej w kształtowaniu polityki komunikacyjnej i rozwiązań systemu transportowego,
- wzmacnianie znaczenia miasta w skali krajowej, regionalnej, a także międzynarodowej.

Wskazane w dokumencie cele główne i szczegółowe wpisują się w założenia działań rewitalizacyjnych zawartych w MPR.

➤ **Zrównoważony Plan Rozwoju Transportu Publicznego na lata 2007–2015 (Poznański Obszar Metropolitalny)**

Zrównoważony Plan Rozwoju Transportu Publicznego na lata 2007–2015 jest oparty na założeniach określonych w Polityce Transportowej Miasta Poznania oraz uwarunkowaniach planistycznych określonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Poznania. Celem dokumentu jest aktualizacja priorytetów realizacji założeń polityki transportowej miasta w odniesieniu do całej aglomeracji poznańskiej i w powiązaniu z aktualnymi możliwościami zamknięcia planu finansowego.

Cele zawarte w Zrównoważonym Planie Rozwoju Transportu Publicznego na lata 2007–2015 wyraźnie określają działania zmierzające do urzeczywistnienia rozwoju zrównoważonego, tj. polegającego na utrzymaniu w równowadze czynnika ekonomicznego, przestrzennego i ekologicznego. Ponadto, cele te uwzględniają oczekiwania społeczne, dotyczące dostępności komunikacyjnej i możliwości

wyboru środka przewozowego oraz łagodzenia wewnętrznych konfliktów i ochrony interesów słabszego uczestnika ruchu.

W związku z faktem, że analizowany dokument wynika bezpośrednio z Polityki Transportowej Miasta Poznania, jego założenia znajdują odzwierciedlenie w założeniach ujętych w MPR.

➤ Program Rowerowy Miasta Poznania na lata 2007–2015

Zasadniczym postulatem programu jest stworzenie warunków bezpieczeństwa dla ruchu rowerowego w mieście. Ze względu na ekologiczny charakter tej formy transportu – zalety dla środowiska i możliwość znacznej poprawy warunków mobilności mieszkańców, jej udział w strukturze ruchu niezmotoryzowanego w mieście powinien być systematycznie zwiększany.

Realizacja wskazanego wyżej postulatu przyczyni się do:

- zapewnienia systemowi transportu zrównoważonego rozwoju,
- oszczędności kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych,
- oszczędności terenów miejskich,
- redukcji zagrożeń motoryzacyjnych w postaci hałasu i emisji spalin,
- kształtowania proekologicznych zachowań komunikacyjnych mieszkańców,
- umożliwienia rozwoju alternatywnych do samochodu form transportu,
- poprawy mobilności mieszkańców,
- poprawy zdrowotności społeczeństwa,
- poprawy wizerunku miasta i zwiększenia liczby turystów.

Wszystkie wskazane w programie cele przyczynią się do realizacji działań zawartych w MPR.

➤ Polityka Parkingowa Miasta Poznania

Dokument wyznacza cele w zakresie polityki parkingowej miasta. Należą do nich:

- Propagowanie pozytywnych zachowań komunikacyjnych mieszkańców, zmierzających do przeciwdziałania zjawiskom i skutkom rosnącego zatłoczenia motoryzacyjnego,
- zmniejszenie oddziaływania hałasu, emisji spalin, niedogodności z powodu zatłoczenia, efektu bariery oraz osłabienia więzi sąsiedzkich,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu w celu ochrony zdrowia i życia mieszkańców,
- kierowanie autobusów podmiejskich na wytypowane w tym celu dworce autobusowo – tramwajowe bądź węzły przesiadkowe na obrzeżach miasta Poznania,
- zapewnienie dostępności terenów rozwojowych oraz warunków dla obsługi komunikacją zbiorową,
- stworzenie warunków dla uspokojenia ruchu w śródmieściu oraz w innych obszarach konfliktowych,
- pobudzenie aktywności podmiotów gospodarczych działających w sferze transportu zbiorowego,
- realizacja powiązań międzygminnych i międzydzielnicowych poza obszarem śródmiejskim Poznania,
- tworzenie odpowiednich warunków dla ruchu samochodów osobowych,
- zagwarantowanie transportowi publicznemu atrakcyjności ekonomicznej i użytkowej.

MPR jako zespół kompleksowych działań, obejmujących również sferę przestrzenną, jest spójny z licznymi celami zawartymi w Polityce Parkingowej Miasta Poznania.

➤ Program Drogowy Miasta Poznania na lata 2008–2015

Głównym zadaniem Programu Drogowego Miasta Poznania na lata 2008–2015 jest stworzenie scenariusza rozwoju sieci drogowo – ulicznej Miasta Poznania, przy uwzględnieniu zamierzeń infrastrukturalnych gmin ościennych oraz w aspekcie planowanej organizacji EURO 2012.

Do głównych celów polityki transportowej miasta w odniesieniu do dróg należą:

- poprawa warunków życia mieszkańców i bezpieczeństwa publicznego,
- polepszenie funkcjonowania, unowocześnienie i rozwój organizmu miejskiego,
- kreowanie zrównoważonej i nowoczesnej gospodarki miasta otwartego na inwestorów, partnerów gospodarczych i turystów,
- stymulowanie rozwoju Poznania jako ośrodka o znaczeniu międzynarodowym poprzez integrowanie potencjałów: naukowego, gospodarczego i kulturalnego,
- wzmocnienie pozycji Poznania jako usługowego centrum o randze ponadregionalnej.

W dokumencie wskazane zostały także szczegółowe cele związane z rozwojem infrastruktury drogowej. Należą do nich m.in.:

- zwiększenie efektywności systemu komunikacyjnego, w szczególności transportu zbiorowego,
- przeciwdziałanie rosnącemu zatłoczeniu motoryzacyjnemu i jego skutkom, dążenie do poprawy standardów podróży (obniżenie czasu i poprawa warunków podróży, łącznie z płynnością przepływu ruchu),
- uwolnienie obszarów zabudowy mieszkaniowej od ruchu tranzytowego, zwłaszcza ruchu ciężkiego oraz od przewozu ładunków niebezpiecznych,
- zapewnienie dostępności terenów rozwojowych oraz warunków dla obsługi komunikacją zbiorową,
- zapewnienie dostępności stacji i przystanków kolejowych, dworców autobusowych, terminali towarowych, ew. przystani wodnych oraz parkingów strategicznych, głównie przesiadkowych,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu,
- stworzenie warunków dla uspokojenia ruchu w śródmieściu oraz w innych obszarach wzmożonego ruchu.

MPR jest spójny z licznymi ustaleniami i kierunkami rozwoju sieci drogowej wyznaczonymi w Programie Drogowym Miasta Poznania.

➤ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2009–2012

Propozycje celów oraz priorytetów środowiskowych zawarte w Programie Ochrony Środowiska stanowią kontynuację i rozwinięcie dotychczas realizowanych w mieście działań, odnoszących się do różnych dziedzin życia i wykraczających zakresem tematycznym poza potocznie rozumianą „ochronę środowiska”. Cele i priorytety działań przedstawione zostały w Programie Ochrony Środowiska w aspekcie systemowym. Opracowane cele i priorytety środowiskowe, ujęte zostały w trzech, przenikających się aspektach:

- 1. Działania o charakterze systemowym, obejmujące:
  - zmniejszenie negatywnego wpływu transportu na środowisko dzięki modernizacji i integracji systemu transportowego,
  - optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej jako miejsca rekreacji i wypoczynku w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska,
  - tworzenie zieleni urządzonej dla odciążenia naturalnie ukształtowanych obszarów zieleni i równoczesnego udostępnienia mieszkańcom przyjaznego otoczenia zielenią w mieście,
  - zapewnienie wysokich standardów życia mieszkańców Poznania przy zachowaniu istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych oraz ładu przestrzennego,
  - minimalizację negatywnego oddziaływania przemysłu i energetyki na środowisko Miasta Poznania,
  - utrzymanie na obrzeżach miasta modelu rolnictwa przyjaznego środowisku oraz zachowanie mozaiki półnaturalnych i kulturowych krajobrazów rolniczych,
  - wykształcenie u mieszkańców miasta poczucia odpowiedzialności za stan środowiska oraz nawyków kultury ekologicznej,
- 2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody obejmujące:

- o utrzymanie i wzbogacenie zasobów różnorodności biologicznej oraz optymalne funkcjonowanie systemu obszarów (obiektów) chronionych, poprawę stanu środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego,
- o pogodzenie rozwoju miasta z ochroną powierzchni biologicznie czynnych, zachowanie kopalin jako rezerwy strategicznej oraz wyeliminowanie problemu gruntów zdewastowanych dziedzictwa przyrodniczego,
- 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego obejmujące:
  - o poprawę jakości wód powierzchniowych i zapewnienie odtwarzalności zasobów wód podziemnych,
  - o zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zgodzie z wymogami zagospodarowania przestrzennego i ochrony przyrody,
  - o osiągnięcie i utrzymanie najwyższej jakości powietrza (klasa A) oraz lokalne wyeliminowanie negatywnego oddziaływania na środowisko,
  - o kontynuację działań mających na celu zmniejszenie oddziaływań akustycznych występujących na obszarze miasta do poziomu akceptowalnego pod względem prawnym i społecznym,
  - o skuteczną ochronę przed polami elektromagnetycznymi,
  - o zmniejszenie zagrożenia mieszkańców miasta wywołanego awariami przemysłowymi, transportem materiałów niebezpiecznych oraz emisją substancji niebezpiecznych.

Program Ochrony Środowiska obejmuje swoim zakresem większość dziedzin życia miasta, a zawarte w nim kierunki i priorytety działań znajdują swoje odzwierciedlenie w założeniach MPR.

➤ Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego (aktualizacja – 2010)

W programie wskazane zostały cele główne, do których zaliczają się :

- ograniczenie stopnia przestępczości,
- zmniejszenie poczucia zagrożenia,
- poprawa ochrony bezpieczeństwa mieszkańców.

Ich realizacja zachodzi poprzez wdrażanie następujących celów szczegółowych:

- skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej (w tym: kradzieże samochodów, handel narkotykami) – jej osłabianie i rozpraszanie,
- skuteczne ściganie sprawców ciężkich i brutalnych przestępstw (rozboje, pobicia, wymuszenia),
- zwalczanie przestępczości pospolitej, najbardziej dolegliwej dla mieszkańców (kradzieże: kieszonkowe, mienia, włamania, wandalizm),
- zwiększenie ujawnialności i wykrywalności w zakresie przestępczości nieletnich,
- przeciwdziałanie przestępczości,
- likwidacja skutków zagrożeń,
- ochrona spokoju i porządku publicznego na terenie miasta,
- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
- ochrona mieszkańców przed zagrożeniami nadzwyczajnymi,
- uzyskanie akceptacji, poparcia i zaangażowania mieszkańców dla działań objętych programem.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że stopień bezpieczeństwa stanowi jedno z pięciu podstawowych kryteriów delimitacji obszarów kryzysowych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji, a działania zawarte w MPR ściśle wiążą się z celami przewidzianymi w miejskim Programie Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego.

➤ Karta Współpracy Miasta Poznania z Organizacjami Pozarządowymi

Głównym celem Karty Współpracy Miasta Poznania z Organizacjami Pozarządowymi jest budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem Miasta Poznania i organizacjami pozarządowymi, służącego diagnozowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców miasta Poznania, kreowaniu polityki

społecznej oraz wzmacnianiu aktywności społeczności lokalnej. Do celów szczegółowych dokumentu zaliczono:

- promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności społeczności lokalnych,
- poprawę jakości usług publicznych,
- objęcie szerszych grup osób usługami społecznymi dzięki zaangażowaniu środków pozabudżetowych,
- zmniejszenie kosztów ponoszonych przez budżet miasta na wykonywanie usług publicznych przy utrzymaniu standardów świadczonych usług,
- wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich i stymulowanie ich dzięki udziałowi środków budżetu miasta w rozwoju rynku usług społecznych, finansowanego przez organizacje społeczne, fundusze charytatywne i prywatne,
- zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych miasta, wynikających z przepisów prawa, przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych.

Przedmiotem współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi jest również wspólne określanie istotnych z punktu widzenia mieszkańców potrzeb społecznych oraz tworzenie systemowych rozwiązań ważnych problemów społecznych. Ponadto, miasto przewiduje zaangażowanie właściwych organizacji pozarządowych w konsultowanie projektów prawa lokalnego.

Powyższe cele Karty Współpracy Miasta Poznania z Organizacjami Pozarządowymi są ściśle powiązane z założeniami MPR.

➤ Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Poznania na lata 2009–2013

Program określa warunki do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych poprzez zapewnienie lokali socjalnych, lokali mieszkalnych oraz lokali zamiennych. W dokumencie wskazane zostały ogólne cele programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Poznania na lata 2009–2013, do których należą:

- zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach,
- poprawienie jakości życia mieszkańców zasobu komunalnego,
- poprawa stanu technicznego lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Poznania.

Realizacja wskazanych celów nastąpi poprzez:

- renowację kamienic miejskich,
- termomodernizację zasobu komunalnego,
- budownictwo komunalne,
- likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych,
- likwidację zasobu substandardowego.

Działania wskazane w Programie odnoszą się bezpośrednio do celów zawartych w MPR i realizują główne jego założenia.

➤ Strategia Rozwoju Rynku Turystycznego w Poznaniu

Strategia Rozwoju Rynku Turystycznego w Poznaniu jest dokumentem zarówno stanowiącym podstawę, jak i bezpośrednio powiązanym ze Strategią Rozwoju Narodowego Produktu Turystycznego „Trakt Królewsko–Cesarski w Poznaniu”. Strategia Rozwoju Rynku Turystycznego w Poznaniu zawiera szczegółową diagnozę sytuacji Poznania na krajowym i międzynarodowym rynku turystycznym, zogniskowaną wokół sześciu rynkowych segmentów docelowych:

- segmentu turystyki biznesowej,
- segmentu turystyki kongresowo–konferencyjnej,
- segmentu turystyki tranzytowej,
- segmentu turystyki wypoczynkowej,
- segmentu turystyki kulturowej,
- segmentu turystyki aktywnej.

MPR obejmuje liczne działania służące rozwojowi segmentu turystyki kulturowej, realizując tym samym cele Strategii Rozwoju Rynku Turystycznego w Poznaniu.

➤ **Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego „Trakt Królewsko–Cesarski w Poznaniu”**

Strategia zawiera ocenę potencjału Poznania w zakresie turystyki kulturowej oraz określa cele i kierunki rozwoju tej sfery życia gospodarczego miasta, konkretyzując obszary produktowe i linie tematyczne oraz określając programy i przedsięwzięcia realizacyjne. Dokument jest jedną z ważnych inicjatyw na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i integracji działań instytucji kultury i nauki oraz jednostek samorządowych, a jego realizacja ma szansę znacząco wpłynąć na możliwości rozwoju Poznania i województwa wielkopolskiego w dziedzinie turystyki kulturowej. Ponadto, podjęcie działań w oparciu o Strategię Rozwoju Produktu Turystycznego „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu” może istotnie wpłynąć na umocnienie tożsamości narodowej i zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, zwiększenie uczestnictwa mieszkańców i turystów w odbiorze kultury oraz wzrost atrakcyjności Poznania i Wielkopolski na krajowym i europejskim rynku turystyki kulturowej.

Zakres Programu obejmuje:

- wykreowanie i wdrożenie koncepcji Narodowego Produktu Turystycznego Poznania,
- rewitalizację zasobów i obiektów dziedzictwa kulturowego znajdujących się na obszarze „Traktu Królewsko - Cesarskiego”,
- koordynację imprez kulturalnych i współdziałanie instytucji kultury i nauki,
- wprowadzenie systemu zintegrowanej promocji i sprzedaży Narodowego Produktu Turystycznego Poznania.

MPR wiąże się integralnie z Programem „Trakt Królewsko–Cesarski” i ma istotne znaczenie dla możliwości realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do obiektów dziedzictwa narodowego.

➤ **Raport o stanie zabytków i założeń programu ochrony zabytków na terenie Miasta Poznania**

Raport został opracowany z uwagi na potrzebę zapewnienia przez miasto Poznań właściwej i skutecznej ochrony konserwatorskiej zabytków, będących świadectwem historii miasta. Trwałym śladem historii, a zarazem świadectwem minionych epok, są przede wszystkim zachowane obiekty zabytkowe, charakteryzujące się zróżnicowanymi typami, formami, stylami, przeznaczeniem i chronologią.

W Raporcie dokonano oceny stanu zachowania zabytków oraz przedstawiono ważniejsze prace konserwatorskie zrealizowane w latach 2002–2006. Analiza dotyczyła:

- zabytków ruchomych, w tym zespołów urbanistycznych, architektury sakralnej, architektury rezydencjonalnej, parków i ogrodów, architektury obronnej, architektury wojskowej, architektury przemysłowej, budynków użyteczności publicznej, zabudowy mieszkalnej, parków oraz cmentarzy,
- zabytków nieruchomych.

MPR w zasadniczy sposób odnosi się założeń programu ochrony zabytków na terenie miasta Poznania i wskazuje na potrzebę działań służących rozwojowi walorów historyczno–kulturowych na terenie miasta.

3. STAN ŚRODOWISKA MIASTA POZNANIA

Opis stanu środowiska miasta Poznania, w zakresie – klimatu, jakości powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, klimatu akustycznego, gospodarki wodno-ściekowej, obszarów chronionych – sporządzono w oparciu o dokumenty:

- *Program ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2009–2012*, Poznań 2009 r.
- *Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012–2015*, Poznań 2012 r.
- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2012* WIOŚ w Poznaniu, Poznań 2013 r.
- *Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2011* WIOŚ w Poznaniu, Poznań 2012 r.,

oraz inne dostępne źródła pisane i elektroniczne – www.poznan.pl, www.umwww.pl, itp.

3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Poznań jest jednym z najstarszych i największych miast w Polsce, stolicą województwa wielkopolskiego. Położony jest w środkowej części województwa, w makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego, nad rzeką Wartą w jej środkowym biegu, u ujścia jej dopływów – Bogdanki, Cybiny i Główniej.

Poznań znajduje się w środkowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa wielkopolskiego. Miasto położone jest na obszarze trzech mezoregionów fizjograficznych tj. zachodnia część na Pojezierzu Poznańskim, wschodnia na Równinie Wrzesińskiej, a najstarsza część miasta znajduje się na dnie zorientowanego wzdłuż osi północ-południe Poznańskiego Przełomu Warty. Te 3 obszary są częściami makroregionu Pojezierze Wielkopolskie.

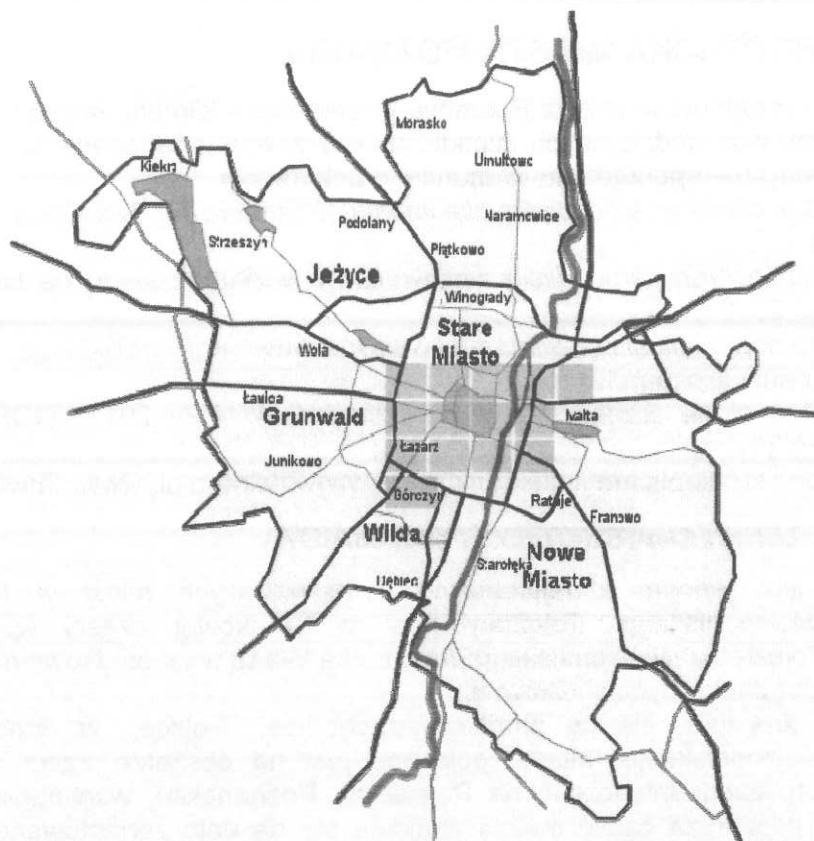
Według danych z 1 stycznia 2010 powierzchnia miasta wynosi 261,85 km². Rozciągłość granic administracyjnych Poznania na osi północ-południe wynosi ok. 23 km, a na osi wschód-zachód ok. 24 km. Poznań stanowi centralną część aglomeracji poznańskiej. Miasto graniczy z 11 innymi gminami, które należą do powiatu poznańskiego. Bezpośrednio graniczy z dwoma innymi miastami tj. z Luboniem i Swarzędzem.

Poznań zaliczany jest do miast zurbanizowanych. Tereny zabudowane stanowią 10.669 ha, tj. 41% ogółu powierzchni miasta, przy czym 29,28% to tereny osiedli. Natomiast użytki rolne, tereny leśne oraz tereny zielone łącznie zajmują 48,6% powierzchni całego miasta.

Obszar miasta jest stosunkowo zwarty. Struktura przestrzenno-funkcjonalna Poznania charakteryzuje się obecnie:

- przewagą lokalizacji ośrodków administracji i instytucji otoczenia biznesu w części lewobrzeżnej,
- lokalizacją w centrum miasta, największego w kraju ośrodka targowego (Międzynarodowych Targów Poznańskich) oraz na obrzeżach miasta nowoczesnych obiektów handlowo-usługowych, w szczególności we Franowie w części prawobrzeżnej,
- koncentracją, szczególnie w Śródmieściu, funkcji ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego (siedziba wyższych uczelni i instytutów naukowobadawczych, ośrodków kulturalnych),
- równomiernym rozmieszczeniem funkcji mieszkalnych – w rejonie prawobrzeżnym: Rataje, Żegrze i lewobrzeżnym: Piątkowo, Winogrody,
- koncentracją potencjału przemysłowego, głównie w paśmie południowym i północno-wschodnim obszaru miasta.

Poznań podzielony jest na 42 jednostki pomocnicze – osiedla, choć w obiegowej świadomości mieszkańców często używany jest jeszcze dawny administracyjny podział miasta do początku lat 90-tych na dzielnice. Dzielnice te nie posiadały odrębności administracyjnej (rysunek 2).

Rysunek 2. Dawny podział miasta Poznania na dzielnice

W miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Poznania wyodrębniono trzy strefy zagospodarowania: śródmiejską, pośrednią i peryferyjną.

Strefa śródmiejska (intensywnego zagospodarowania usługowego) jako funkcjonalne centrum miasta pełni funkcję usługową i mieszkaniową. W zakresie mieszkalnictwa przewiduje się podnoszenie standardów zamieszkania przy jednoczesnym rozgęszczaniu do ok. 13.000 osób na km². Strefa ta charakteryzuje się zwartą zabudową, głównie kamieniczną, stosunkowo wąskimi ulicami oraz dużą koncentracją placówek usługowych.

Strefa pośrednia (intensywnego zagospodarowania mieszkaniowego i produkcyjnego) jest obszarem, w którym dominuje zabudowa z wielkiej płyty oraz zabudowa jednorodzinna sprzed transformacji ustrojowej. Cechą charakterystyczną tej strefy jest mniejsza gęstość zabudowy i zamieszkania, większa ilość zieleni osiedlowej i szerokie korytarze komunikacyjne. W części wschodniej, południowowschodniej i południowej zlokalizowane są liczne zakłady przemysłowe.

Strefa peryferyjna jest strefą ekstensywnego zagospodarowania rolniczego i mieszkaniowego, głównie jednorodzinnego, oraz rekreacyjnego. W zabudowie III strefy widać wyraźnie układy urbanistyczne wsi podpoznańskich, które zostały przyłączone do miasta. Zabudowa składa się ze starszych budynków o charakterze gospodarczym (głównie rolniczym) i z budynków nowszych – rezydencjalnych. Strefa ta to również rejon aktywności gospodarczej. Przykładem tego jest największy w Poznaniu kompleks handlowo-usługowy funkcjonujący w okolicach Franowa.

3.2. KLIMAT

Klimat Poznania znajduje się pod przeważającym wpływem mas powietrza polarnomorskiego napływającego z Atlantyku. Masy powietrza polarnokontynentalnego oraz zwrotnikowego wywierają znacznie mniejszy wpływ na klimat miasta. Dodatkowo lokalne warunki klimatyczne Poznania – jak wszystkich wielkich miast – kształtowane są nie tylko w wyniku frontów atmosferycznych, ale również w wyniku zmian w charakterze pierwotnego podłoża, dopływu do atmosfery ciepła wytwarzanego sztucznie, zwiększonego albedo oraz